DOMSTOLENS KENDELSE (Anden Afdeling)

12. juni 2008 *

I de forenede sager C-23/07 og C-24/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Tribunale amministrativo regionale del Lazio (Italien), ved afgørelser af 4. december 2006, indgået til Domstolen den 25. januar 2007, i sagerne

Confcooperative Friuli Venezia Giulia (sag C-23/07),

Luigi Soini (sag C-23/07 og C-24/07),

Azienda Agricola Vivai Pinat Mario & Figlio (sag C-23/07),

Cantina Produttori Cormòns Soc.cons.arl (sag C-24/07)

mod

Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali,

* Processprog: italiensk.

Regione Friuli-Venezia Giulia,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans (refererende dommer), og dommerne K. Schiemann, J. Makarczyk, J.-C. Bonichot og C. Toader,

generaladvokat: E. Sharpston
justitssekretær: R. Grass,

efter at den forelæggende ret er blevet underrettet om, at Domstolen har til hensigt at træffe afgørelse vedrørende det første til femte spørgsmål ved begrundet kendelse i henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 3, andet afsnit,

efter at de parter eller andre, der er nævnt i artikel 23 i Domstolens statut, er blevet anmodet om at fremkomme med deres eventuelle bemærkninger hertil,

træffer Domstolen tillige afgørelse vedrørende det sjette og syvende spørgsmål ved begrundet kendelse i henhold til procesreglementets artikel 104, stk. 2,

og efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører dels fortolkningen af akten vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EUT 2003 L 236, s. 33, herefter »tiltrædelsesakten«), og af Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 af 17. maj 1999 om den fælles markedsordning for vin (EFT L 179, s. 1), dels fortolkningen og gyldigheden af Kommissionens forordning (EF) nr. 753/2002 af 29. april 2002 om visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 for så vidt angår beskrivelse, betegnelse, præsentation og beskyttelse af visse vinprodukter (EFT L 118, s. 1) samt af Kommissionens forordning (EF) nr. 1429/2004 af 9. august 2004 om ændring af forordning (EF) nr. 753/2002 (EUT L 263, s. 11).

2 Anmodningerne er fremsat under to retssager mellem Confcooperative Friuli Venezia Giulia, Luigi Soini og Azienda Agricola Vivai Pinat Mario & Figlio (sag C-23/07) og Cantina Produttori Cormòns Soc.cons.arl og Luigi Soini (sag C-24/07) (herefter under ét »Confcooperative m.fl.«) på den ene side, og Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali (det italienske ministerium for landbrugspolitik, levnedsmidler og skovbrug) og Regione Friuli-Venezia Giulia, på den anden side, som vedrører gyldigheden af ministerielt dekret af 28. juli 2006 om ændring af det nationale register over druesorter (GURI nr. 193 af 21.8.2006, s. 16, herefter »dekretet af 28. juli 2006«), i det omfang dekretet føjer synonymet »Friulano« til druesorten »Tocai friulano B«.

Retsforskrifter

Internationale bestemmelser

Wienerkonventionen om traktatretten

3 Artikel 59, stk. 1, i Wienerkonventionen om traktatretten (herefter »Wienerkonventionen«) af 23. maj 1969 bestemmer:

»En traktat skal betragtes som ophørt, hvis alle deltagere i den indgår en senere traktat vedrørende samme emne, og:

a) det fremgår af den senere traktat, eller det godtgøres på anden måde, at deltagerne havde til hensigt, at det pågældende emne skulle reguleres af denne traktat, eller

b) bestemmelserne i den senere traktat er uforenelige med den tidligere traktat i en sådan grad, at det ikke er muligt at anvende de to traktater samtidig.«

Reglerne i overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen

4 Aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (herefter »TRIPs-aftalen«), som er indeholdt i bilag 1 C til overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen (WTO), blev undertegnet i Marrakech den 15. april 1994 og godkendt ved Rådets afgørelse 94/800/EF af 22. december 1994 om godkendelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de multilaterale forhandlinger i Uruguay-runden (1986-1994) for så vidt angår de områder, der henhører under dettes kompetence (EFT L 336, s. 1, herefter »WTO-overenskomsten«).

5 TRIPs-aftalens artikel 22-24 er indeholdt i aftalens del 3, som vedrører »Normer vedrørende de intellektuelle ejendomsrettigheders disponibilitet, dækningsområde og anvendelse«, nærmere betegnet i afsnit 3 om »geografiske betegnelser«.

6 Aftalens artikel 22, stk. 1, som ifølge overskriften vedrører »Beskyttelse af geografiske betegnelser«, bestemmer:

»I denne aftale forstås ved »geografiske betegnelser« betegnelser, der angiver en vare som havende oprindelse på et medlems område eller i en region eller en lokalitet på dette område, dersom varens kvalitet, omdømme eller andre egenskaber i alt væsentligt tilskrives den geografiske oprindelse.«

7 TRIPs-aftalens artikel 23, som bærer overskriften »Yderligere beskyttelse af geografiske betegnelser for vin og spiritus«, bestemmer:

»1. Hvert medlem vedtager de retlige midler, der gør det muligt for interesserede parter at forhindre brug af en geografisk betegnelse som identifikation for vin, der ikke har sin oprindelse det sted, som den pågældende geografiske betegnelse viser, eller som identifikation for spiritus, der ikke har sin oprindelse det sted, som den pågældende geografiske betegnelse viser […]

[…]

3. For så vidt angår enslydende geografiske betegnelser for vin skal der ydes hver betegnelse beskyttelse […]. Hvert medlem fastlægger de konkrete betingelser, hvorunder de pågældende enslydende betegnelser skal sondres fra hinanden, under hensyn til nødvendigheden af, at der sikres de pågældende producenter en retfærdig behandling, og at forbrugerne ikke vildledes.

[…]«

8 TRIPs-aftalens artikel 24, som bærer overskriften »Internationale forhandlinger; undtagelser«, bestemmer:

»1. Medlemmerne er enige om at indlede forhandlinger, hvis formål er at øge beskyttelsen af de individuelle geografiske betegnelser, der er omhandlet i artikel 23. […]

[…]

3. Ved gennemførelsen af dette afsnit må et medlem ikke formindske beskyttelsen af geografiske betegnelser i forhold til det beskyttelsesniveau, der forelå hos det pågældende medlem umiddelbart før datoen for WTO-overenskomstens ikrafttræden.

4. Intet i dette afsnit forpligter et medlem til at forhindre fortsat og lignende brug af en særlig geografisk betegnelse hos et andet medlem til identifikation af vin eller spiritus i forbindelse med varer eller tjenesteydelser, dersom den pågældende geografiske betegnelse har været anvendt af nogen af dets statsborgere eller bosiddende for de samme eller beslægtede varer eller tjenesteydelser på det pågældende medlemsstats område enten (a) kontinuerligt i mindst ti år før den 15. april 1994 eller (b) i god tro før denne dato.

[…]

6. […] Intet i dette afsnit forpligter et medlem til at anvende dets bestemmelser på et andet medlems geografiske betegnelse i henseende til vinprodukter, for hvilke den relevante betegnelse er identisk med det kutymemæssige navn på en druesort på det pågældende medlemsstats område på datoen for WTO-overenskomstens ikrafttræden.

[…]«

Aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser

9 Aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Republikken Ungarn om gensidig beskyttelse af og kontrol med vinbetegnelser, der blev undertegnet i Bruxelles den 29. november 1993, blev indgået og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 93/724/EF af 23. november 1993 (EFT L 337, s. 93, herefter »aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser)«. Den trådte i kraft den 1. april 1994.

10 Artikel 2, stk. 2, i aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser bestemmer:

»Medmindre andet fremgår, forstås i denne aftale ved:

[…]

— »geografisk angivelse« en angivelse, herunder en »oprindelsesbetegnelse«, der i en kontraherende parts love og administrative bestemmelser er anerkendt med henblik på betegnelse og præsentation af en vin med oprindelse på en kontraherende parts område eller i en region eller et distrikt i nævnte område, hvor en given kvalitet, et givet omdømme eller et andet særtræk ved vinen i alt væsentligt tilskrives dens geografiske oprindelse

[…]«

11 Samme aftales artikel 4 bestemmer

»1. Følgende betegnelser beskyttes:

a) for så vidt angår vin med oprindelse i Fællesskabet:

[…]

— de geografiske angivelser og traditionelle udtryk, der er omhandlet i bilaget

b) for så vidt angår vin med oprindelse i Ungarn:

[…]

— de geografiske angivelser og traditionelle udtryk, der er omhandlet i bilaget, som de forekommer i den ungarske vinlovgivning […]

[…]

3. I Fællesskabet må de beskyttede ungarske betegnelser:

— udelukkende anvendes for de vine med oprindelse i Ungarn, som de vedrører

og

— kun anvendes på de betingelser, der er fastsat i Ungarns love og administrative bestemmelser.

[…]«

12 Bilaget til aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser, der ifølge overskriften indeholder en »liste over beskyttede betegnelser for vine omhandlet i artikel 4«, nævner bl.a. betegnelsen »Tokaj« i punkt 3.4 (»Vinavlszone Tokaj-Hegyalja«), i del B (»Vine med oprindelse i Republikken Ungarn«), afsnit I (»Geografiske angivelser«). Bilagets del A (»Vine med oprindelse i Fællesskabet«) nævner ingen af de to betegnelser »Tocai friulano« eller »Tocai italico«.

13 Skriftvekslingen vedrørende artikel 4 i aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Republikken Ungarn om gensidig beskyttelse af og kontrol med vinbetegnelser (EFT 1993 L 337, s. 169), som er et af de dokumenter, der henvises til i artikel 1, stk. 1, i afgørelse 93/724, trådte også i kraft den 1. april 1994.

14 I skriftvekslingen henviser de kontraherende parter bl.a. til artikel 4, stk. 3, i aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser og afgiver en erklæring, hvorved de bekræfter følgende:

»1) I en overgangsperiode på 13 år fra aftalens ikrafttræden er anvendelsen af den ikke til hinder for en lovlig anvendelse af udtrykket »Tokai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. [kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder] på følgende betingelser:

For så vidt andet ikke er fastsat i EF-særbestemmelser og i givet fald mere restriktive nationale særbestemmelser, skal denne vin:

— være fremstillet af druesorten »Tocai friulano«

— være fremstillet af druer, der fuldt ud er høstet i de italienske regioner Veneto og Friuli

— udelukkende betegnes og præsenteres ved hjælp af udtrykket »Tokai friulano« eller dettes synonym »Tocai italiano«, idet disse udtryk skal anføres samlet uden mellemliggende angivelser med typer af samme art og størrelse på samme linje, adskilt fra navnet på det geografiske område, hvorfra vinen kommer. Endvidere må størrelsen af de typer, der anvendes til disse udtryk, ikke overstige størrelsen af de typer, der anvendes til navnet på det pågældende geografiske område

— afsættes uden for Ungarn.

[…]

4) […] udløber muligheden for at anvende betegnelsen »Tokai« i overensstemmelse med bestemmelserne i punkt 1 med udløbet af den i samme punkt omhandlede overgangsperiode.

[…]«

Tiltrædelsesakten

15 Tiltrædelsesaktens artikel 2 bestemmer:

»Fra tiltrædelsesdatoen er bestemmelserne i de oprindelige traktater og de retsakter, der er vedtaget af institutionerne og Den Europæiske Centralbank før tiltrædelsen, bindende for de nye medlemsstater og gælder i disse stater på de vilkår, som er fastsat i disse traktater og i denne akt.«

16 Tiltrædelsesaktens artikel 20 bestemmer:

»De retsakter, der opregnes i listen i bilag II til denne akt, tilpasses som anført i nævnte bilag.«

17 Tiltrædelsesaktens artikel 24 bestemmer:

»De foranstaltninger, der opregnes i bilag V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII og XIV til denne akt, gælder for de nye medlemsstater på betingelserne i de nævnte bilag.«

18 I tiltrædelsesaktens bilag X, som vedrører »liste omhandlet i artikel 24 i tiltrædelsesakten: Ungarn«, er indeholdt følgende bestemmelse i kapitel 5, afsnit A, punkt 3:

»32002 R 0753: […] forordning (EF) nr. 753/2002 […]

Som en undtagelse fra bilag II til forordning (EF) nr. 753/2002 tillades anvendelsen af betegnelsen »Rizlingszilváni« som synonym for sorten »Müller Thurgau« indtil den 31. december 2008 for vine, der fremstilles i Ungarn og udelukkende markedsføres i Ungarn.«

Fællesskabsbestemmelser

19 Artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 1493/1999 bestemmer:

»Medlemsstaterne opstiller en klassificering af druesorter til vinfremstilling. […]«

20 Samme forordnings artikel 47-53 samt bilag VII og VIII indeholder regler om beskrivelse, betegnelse og præsentation af visse vinprodukter og om beskyttelse af visse angivelser, benævnelser og udtryk.

21 Artikel 50 i forordning nr. 1493/1999 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger til, at det på de betingelser, der er fastsat i artikel 23 og 24 i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder, bliver muligt for interesserede parter at forhindre, at en geografisk betegnelse til identifikation af et af de i artikel 1, stk. 2, litra b), nævnte produkter anvendes i Fællesskabet for et produkt, som ikke [har] oprindelse på det sted, som den geografiske betegnelse henviser til […]

2. I denne artikel forstås ved »geografisk betegnelse« en betegnelse, der tjener til at identificere et produkt som havende oprindelse i et tredjeland, der er medlem af Verdenshandelsorganisationen, eller i en region eller et område i det pågældende tredjeland, i de tilfælde, hvor produktets kvalitet, omdømme eller andre bestemte kendetegn hovedsagelig er knyttet til denne geografiske oprindelse.

[…]«

22 Samme forordnings artikel 52, stk. 1, bestemmer:

»[…]

Uanset fællesskabsbestemmelserne om særlige typer k.v.b.d., kan medlemsstaterne efter produktionsbestemmelser, de fastlægger, tillade, at navnet på et bestemt dyrkningsområde suppleres med en præcisering vedrørende fremstillingsmetoden eller produktets art eller med navnet på en druesort eller et synonym herfor.

[…]«

23 Bilag VII, afsnit B, punkt 1 og 4, i forordning nr. 1493/1999 bestemmer:

»1. Etiketteringen for de produkter, der er fremstillet i Fællesskabet, kan suppleres med følgende angivelser på betingelser, der skal fastlægges:

[…]

b) for bordvin med geografisk betegnelse og:

[…]

— navnet på en eller flere druesorter

[…]

4. Producentmedlemsstaterne kan gøre visse af de i punkt 1 og 2 nævnte angivelser obligatoriske, forbyde dem eller begrænse anvendelsen af dem for vin, der er fremstillet på deres område.«

24 Samme forordnings artikel 53 bestemmer:

»1. Gennemførelsesbestemmelserne til dette kapitel og til bilag VII og VIII vedtages efter proceduren i artikel 75. Disse bestemmelser vedrører navnlig de undtagelser, betingelser og tilladelser, der er omhandlet i de nævnte bilag.

2. Følgende bestemmelser vedtages efter proceduren i artikel 75:

[…]

e) betingelserne for anvendelse af de angivelser, der er omhandlet i bilag VII, afsnit B, punkt 1 […]

[…]«

25 Samme forordnings artikel 54, stk. 4, bestemmer:

»Medlemsstaterne sender Kommissionen listen over de, de har anerkendt, med nærmere oplysninger for hver k.v.b.d. om de nationale bestemmelser, der gælder for produktion og fremstilling af dem.«

26 Artikel 53 til forordning nr. 1493/19999 samt forordningens bilag VII og VIII er gennemført ved forordning nr. 753/2002.

27 Artikel 19 i forordning nr. 753/2002, som ifølge overskriften vedrører »angivelse af druesorter«, bestemmer:

»1. Navnene på de druesorter, der er anvendt til fremstilling af en bordvin med geografisk betegnelse eller af en k.v.b.d., eller synonymer herfor kan indgå i etiketteringen af den pågældende vin, hvis:

[…]

c) navnet på sorten og synonymerne herfor ikke indeholder en geografisk betegnelse, der anvendes til at betegne en k.v.b.d. eller en bordvin eller en indført vin, der er anført i listerne i aftaler indgået mellem tredjelande og Fællesskabet, og, når de ledsages af et andet geografisk udtryk, i etiketteringen anføres uden dette geografiske udtryk

[…]

2. Uanset stk. 1, litra c):

a) kan navnet på en druesort eller et synonym herfor, der indeholder en geografisk betegnelse, anføres i etiketteringen af en vin, der betegnes med denne geografiske betegnelse

b) kan de i bilag II nævnte navne på druesorter og synonymer herfor anvendes i overensstemmelse med de nationale bestemmelser og/eller fællesskabsbestemmelser, der var gældende på datoen for ikrafttrædelsen af denne forordning.

3. Medlemsstaterne meddeler inden den 1. oktober 2002 Kommissionen de foranstaltninger, der er omhandlet i stk. 2, litra b). Kommissionen sørger for, at sådanne foranstaltninger offentliggøres på passende måde.«

28 Bilag II til forordning nr. 753/2002, som bærer overskriften »Navne på druesorter eller synonymer herfor, der indeholder en geografisk betegnelse, og som kan anføres i vinetiketteringen i medfør af artikel 19, stk. 2«, nævner for Italiens vedkommende betegnelserne »Tocai friulano, Tocai italico«. Ifølge en fodnote vedrørende denne

betegnelse kan »navnet »Tocai friulano« og synonymet »Tocai italico« […] benyttes i en overgangsperiode indtil den 31. marts 2007«.

29 På dette punkt er bilaget ikke blevet ændret efter vedtagelsen af forordning nr. 1429/2004, som havde til formål at tilpasse forordning nr. 753/2002 efter udvidelsen af Den Europæiske Union og bl.a. Republikken Ungarns tiltrædelse heraf.

30 Med virkning fra den 1. april 2007 ophævede Kommissionen ved forordning (EF) nr. 382/2007 af 4. april 2007 om ændring af forordning (EF) nr. 753/2002 (EUT L 95, s. 12) betegnelserne »Tocai friulano« og »Tocai italico« i nævnte bilag II og erstattede i samme bilag betegnelsen »Tocai friulano« med den nye betegnelse »Friulano«.

Nationale retsforskrifter

31 Artikel 1, stk. 1, i dekret af 26. september 2002 fra ministeren for land- og skovbrug om nationale betingelser for, som undtagelse fra artikel 19, stk. 1, litra c), i forordning (EF) nr. 753/2002 at anvende de i denne forordnings bilag II angivne navne på druesorter og synonymer herfor, som indeholder en geografisk betegnelse, der kan angives ved mærkningen af italienske [k.v.b.d.] og italienske vine [med en typisk geografisk betegnelse] (GURI nr. 247 af 21.10.2002, s. 3, herefter »dekretet af 26. september 2002«), bestemmer:

»De nationale betingelser for, som undtagelse fra artikel 19, stk. 1, litra c), i forordning (EF) nr. 753/2002 at anvende de i denne forordnings bilag II angivne navne på druesorter og synonymer herfor, som indeholder en geografisk betegnelse, der kan

angives ved mærkningen af italienske [k.v.b.d.] og italienske vine med en typisk geografisk betegnelse, er fastsat i bilag I, som udgør en integrerende del af dette dekret, hvori er opregnet navnene på de druesorter og synonymer herfor, som indeholder en geografisk betegnelse, der er nævnt i forordningens bilag II […].«

32 I bilag I til dekretet af 26. september 2002, som vedrører »navne på druesorter eller synonymer herfor«, er bl.a. nævnt betegnelsen »Tocai friulano eller Tocai italico«, hvorom der findes nedenstående angivelse i rubrikken »Omfanget af undtagelsen (administrativt område og/eller særlig [k.v.b.d.] og/eller [vine med en typisk geografisk betegnelse]«):

»For visse [k.v.b.d.] i regionerne Friuli-Venezia Giulia og Veneto for en overgangsperiode, der i overensstemmelse med aftalen mellem [Den Europæiske Union] og Republikken Ungarn udløber den 31. marts 2007.«

33 Dekretet af 28. juli 2006 indeholder én artikel med følgende ordlyd:

»Det nationale register over druesorter, som senest er ændret ved ministerielt dekret af 30. marts 2006, der er nævnt i betragtningerne, suppleres på følgende måde: I bilag 1, afsnit I — vinstokke til vinproduktion — kodeks 235 — druesort Tocai friulano B — tilføjes synonymet »Friulano« i den anførte kolonne med følgende bemærkning: »alene med henblik på betegnelse af k.v.b.d.. hidrørende fra druer høstet i regionen Friuli-Venezia Giulia«.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

34 Den forelæggende ret har i sine afgørelser angivet, at Confcooperative m.fl. til støtte for deres påstand om ophævelse af dekretet af 28. juli 2006 har fremført følgende anbringender:

— Retsvildfarelse hvad angår betingelserne for anvendelse af aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser, da Domstolen i dommen af 12. maj 2005 i sag C-347/03, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSA (Sml. I, s. 3785), har fastslået denne aftales gyldighed, men ikke taget hensyn til, at Republikken Ungarn har tiltrådt Den Europæiske Union. Den omstændighed, at tiltrædelsesakten er trådt i kraft, medfører imidlertid i overensstemmelse med artikel 59, stk. 1, litra a) og b), i Wienerkonventionen, at aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser bliver ugyldig, da bestemmelserne i denne aftale, der udgør en tidligere traktat i forhold til den senere traktat, som tiltrædelsesakten udgør, er uforenelige hermed, hvorfor den må betragtes som ophørt.

— Kommissionen har ikke kompetence til at ophæve den ret til anvendelse af vinbetegnelser, som består ifølge artikel 19 i forordning nr. 753/2002.

— Tilsidesættelse af forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 34, stk. 2, andet afsnit, EF, idet forskelsbehandlingen af de italienske producenter i forhold til de ungarske producenter er ulovlig, da der ikke er nogen risiko for forveksling af de betegnelser, som anvendes af disse producenter.

— Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, da de alvorlige følger, som forbuddet mod at anvende betegnelsen »Tocai« efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007 har for de italienske producenter, står i misforhold til betydningen af det mål, som forfølges med forbuddet.

— Krænkelse af ejendomsretten, som denne er beskyttet ved artikel 1 i tillægsprotokollen til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev undertegnet i Rom den 4. november 1950, da ingen ifølge denne bestemmelse må berøves sin ejendom undtagen i samfundets interesse og i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat ved lov, og som gælder i medfør af folkeretten.

— Tilsidesættelse af princippet i TRIPs-aftalen om folkerettens forrang, navnlig aftalens bestemmelser om enslydende betegnelser, herunder artikel 24, stk. 6.

— Tilsidesættelse af princippet om konsekvens, da anvendelsen af TRIPs-aftalen på alle kontraherende parter i denne aftale, bortset fra Italien, medfører den anomali, at Fællesskabet på den ene side anerkender, at betegnelsen »Tokay« kan anvendes på australske vine, også når disse sælges inden for EF, men på den anden side udelukker muligheden for at anvende betegnelsen »Tocai friulano« på de pågældende italienske vine.

35 Den forelæggende ret har oplyst, at dekretet af 28. juli 2006 i betragtningerne angiver, at det i medfør af undtagelsesbestemmelsen i artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 753/2002 kun er berettiget ifølge bestemmelserne i aftalen EF-Ungarn at angive druesorten »Tocai friulano« ved betegnelse og præsentation af visse k.v.b.d. inden for en overgangsperiode, som udløb den 31. marts 2007.

36 Den forelæggende ret har tilføjet, at det endvidere er angivet i betragtningerne, at der efter overgangsperiodens udløb gælder et forbud mod denne angivelse, da udtrykket »Tocai« kan forveksles med den ungarske oprindelsesbetegnelse »Tokaji«, som ifølge fællesskabsbestemmelserne om beskyttelse af geografiske betegnelser for vine kun må anvendes af ungarske producenter.

37 Ifølge den forelæggende ret er denne foranstaltning også truffet under hensyn til ønsket fra Regione Friuli-Venezia Giulia, om, at der i det nationale register indsættes synonymet »Friulano B.« for druesorten »Tocai friulano B«, som producenterne af k.v.b.d. anser for det eneste gyldige alternativ til navnet »Tocai friulano B«, der kan anvendes ved mærkningen af disse vine, da denne betegnelse tilstrækkeligt klart identificerer en druesort, som traditionelt dyrkes på det regionale område.

38 Den forelæggende ret bemærker, at det er ud fra disse betragtninger, at man ved dekretet af 28. juli 2006 helt undtagelsesvis anerkendte, at synonymet »Friulano B« kunne anvendes for druesorten »Tocai friulano B« udelukkende til betegnelse og præsentation af de pågældende k.v.b.d. i medfør af undtagelsesbestemmelsen i artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 753/2002.

39 Efter den forelæggende rets opfattelse fremgår det derfor klart, at det tab, som hævdes at være lidt i hovedsagerne på grund af forbuddet mod at anvende betegnelsen »Tocai friulano« eller »Tocai italico« efter den 31. marts 2007, udspringer direkte af to retsakter vedtaget af Fællesskabet, nemlig aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser, som der er henvist til i afgørelse 93/724, og forordning nr. 753/2002.

40 Den forelæggende ret finder, at der er alvorlig tvivl om fortolkningen af disse fællesskabsbestemmelser, da der ikke i Domstolens tidligere afgørelser er taget tilstrækkeligt hensyn til følgende omstændigheder:

— Ikrafttrædelsen af tiltrædelsesakten kan tænkes at medføre, at aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser må betragtes som ophørt i medfør af artikel 59, stk. 1, litra a) og b), i Wienerkonventionen, da tiltrædelsesakten ikke udtrykkeligt overtager fællesskabsbestemmelserne.

— Da tiltrædelsesakten ikke overtager fællesskabsbestemmelserne, er det tvivlsomt, om der tilkommer Kommissionen den kompetence, som den har tillagt sig på grundlag af artikel 19 i forordning nr. 753/2002, til at fastsætte en tidsmæssig begrænsning for anvendelsen af betegnelsen »Tocai friulano«.

— Da Kommissionen vedtog forordning nr. 1429/2004 efter Republikken Ungarns tiltrædelse af Den Europæiske Union, kan forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 34, stk. 2, andet afsnit, EF være til hinder for denne tidsmæssige begrænsning.

— Den tidsmæssige begrænsning kan være i strid med artikel 1 i tillægsprotokollen til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

— Endelig er aspekterne vedrørende TRIPs-aftalens anvendelighed ikke blevet vurderet tidligere.

41 Af disse grunde har Tribunale amministrativo regionale del Lazio ud fra den opfattelse, at en besvarelse af visse spørgsmål i fællesskabsretten er nødvendig for at kunne afgøre de to sager, som verserer for den, besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, der er enslydende i de to sager:

»1) Skal [tiltrædelsesakten] fortolkes således, at det, hvad angår betegnelsen af vine produceret i Ungarn og Det Europæiske Fællesskab, må antages, at kun bestemmelserne i den fællesskabslovgivning, der fremgår af forordning nr. 1493/99 og forordning nr. 753/2002, som ændret ved forordning nr. 1429/2004, skal anvendes med virkning fra den 1. maj 2004?

2) Udgør artikel 52 i forordning nr. 1493/99 tilstrækkeligt retsgrundlag for Kommissionen til at ophæve betegnelsen af en vin (i denne sag »Tocai friulano«) hidrørende fra en druesort, der er lovligt registreret i den italienske stats registre og nævnt i de relevante EF-forordninger?

3) Indebærer EF-traktatens artikel 34, stk. 2, andet afsnit — som forbyder forskelsbehandling af producenter og forbrugere af landbrugsvarer i Det Europæiske Fællesskab — et forbud mod at diskriminere producenter og brugere af én bestemt vinbetegnelse — nemlig betegnelsen »Tocai friulano« — blandt de 122 betegnelser, som er opført i bilag [II] til forordning nr. 753/2002 (som ændret ved forordning nr. 1429/2004), således at den hindrer en bestemmelse om, at den omhandlede betegnelse ikke længere må anvendes efter den 31. marts 2007?

4) Skal artikel 19, stk. 2, i Kommissionens forordning nr. 753/2002 — hvorefter det er lovligt at anvende betegnelserne på de druesorter, der er opført i bilag [II] til nævnte forordning (som ændret ved forordning nr. 1429/2004) — fortolkes således, at det er muligt og lovligt, at der findes enslydende navne på druesorter og geografiske angivelser for vine, som er produceret i Det Europæiske Fællesskab?

5) Såfremt det foregående spørgsmål besvares bekræftende, spørges, om EF-traktatens artikel 34, stk. 2, andet afsnit — som forbyder forskelsbehandling af producenter og forbrugere af landbrugsvarer i Fællesskabet — indeholder et forbud mod, at Kommissionen i en af den udstedt forordning (forordning nr. 753/2002) anvender kriteriet om enslydende betegnelser på den måde, der fremgår bilag [II] til nævnte forordning, således at forstå, at det er lovligt at anvende en lang række navne på druesorter, der indeholder betegnelser, som helt eller delvis er enslydende med geografiske angivelser, hvorimod det ikke anses for lovligt at anvende ét bestemt navn på en druesort (»Tocai friulano«), selv om dette navn lovligt er blevet anvendt i århundreder på det europæiske marked.

6) Skal artikel 50 i forordning nr. 1493/99 fortolkes således, at Rådet og medlemsstaterne (og så meget desto mere Kommissionen) er udelukket fra ved anvendelsen af bestemmelserne i TRIPs-aftalens artikel 23 og 24, navnlig aftalens artikel 24, stk. 6, om enslydende betegnelser for vine at vedtage eller godkende foranstaltninger vedrørende enslydende betegnelser som dem, der er indeholdt i Kommissionens forordning nr. 753/2002, hvorefter vinbetegnelser, som i henseende til deres enslydende aspekt har de samme kendetegn, behandles forskelligt?

7) Medfører den udtrykkelige henvisning i betragtning 56 og artikel 50 i forordning nr. 1493/99 til TRIPs-aftalens artikel 23 og 24, at denne aftales artikel 24, stk. 6 — hvorefter de kontraherende stater er berettiget til at beskytte enslydende betegnelser — får direkte virkning i Fællesskabets retsorden ifølge Domstolens praksis?«

42 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 26. marts 2007 er sagerne C-23/07 og C-24/07 blevet forenet med henblik på den skriftlige og mundtlige forhandling samt dommen.

De præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

43 Kommissionen har gjort gældende, at anmodningerne om præjudiciel afgørelse må afvises fra realitetsbehandling, da de åbenbart ikke har relevans for afgørelsen af tvisten i hovedsagen.

44 Den har herom nærmere anført, at Confcooperative m.fl. har nedlagt påstand om ophævelse af dekretet af 28. juli 2006, selv om dekretet udelukkende vedrører indførelsen af den nye druesortsbetegnelse »Friulano«.

45 Ifølge Kommissionen vil de italienske producenter imidlertid stadig ikke kunne anvende betegnelserne »Tocai friulano« eller »Tocai italico«, selv om dekretet måtte blive ophævet, da forbuddet mod anvendelse af disse betegnelser, som har været gældende siden den 1. april 2007, er fastsat i et andet dekret, nemlig dekretet af 26. september 2002.

46 Endvidere må anmodningerne om præjudiciel afgørelse efter Kommissionens opfattelse afvises fra realitetsbehandling, da den forelæggende ret ikke har forklaret, hvorledes den fortolkning, den ønsker af Domstolen, er nødvendig for at afgøre tvisten i hovedsagen.

47 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

48 Ifølge fast retspraksis er der formodning for, at de spørgsmål om fællesskabsrettens fortolkning, som den nationale ret har forelagt på baggrund af de retlige og faktiske omstændigheder, som den har ansvaret for at fastlægge, er relevante, og det tilkommer ikke Domstolen at efterprøve rigtigheden heraf. Domstolen kan kun afvise en anmodning fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af fællesskabsretten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (jf. i denne retning bl.a. dom af 7.6.2007, forenede sager C-222/05 — C-225/05, van der Weerd m.fl., Sml. I, s. 4233, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).

49 Spørgsmålet, om de italienske producenter, som hævdet af Kommissionen, stadig ikke vil kunne anvende betegnelserne »Tocai friulano« eller »Tocai italico«, selv

om dekretet af 28. juli 2006 ophæves, da forbuddet i dekretet af 26. september 2002 mod anvendelsen heraf stadig gælder, forudsætter en undersøgelse af italiensk ret bl.a. vedrørende forholdet mellem de to dekreter, og denne undersøgelse kan kun foretages af den forelæggende ret, hvorimod Domstolen ikke har kompetence hertil inden for rammerne af en præjudiciel forelæggelse.

50 Som det fremgår af betragtningerne til dekretet af 28. juli 2006, således som det er angivet af den forelæggende ret (jf. ovenfor i præmis 35-38), beror indførelsen af den nye druesortsbetegnelse i dekretet på, at det er forbudt at anvende betegnelserne »Tocai friulano« og »Tocai italico« med virkning fra den 1. april 2007. Der er således tilsyneladende en uadskillelig forbindelse mellem disse foranstaltninger.

51 Det fremgår derfor ikke — eller fremgår i hvert fald ikke klart — at den ønskede fortolkning af fællesskabsretten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagerne eller disses genstand.

52 Formodningen for, at anmodningerne om præjudiciel afgørelse er relevante, afkræftes således ikke af de forhold, som Kommissionen har angivet (jf. bl.a. dommen i sagen van der Weerd m.fl., præmis 22 og 23).

53 Det er derfor nødvendigt, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål.

Realiteten

54 Ifølge procesreglementets artikel 104, stk. 3, kan Domstolen træffe afgørelse ved begrundet kendelse, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, eller såfremt besvarelsen af spørgsmålet ikke giver anledning til rimelig tvivl.

Det første til det femte spørgsmål

55 Da Domstolen finder, at besvarelsen af de første fem spørgsmål ikke giver anledning til rimelig tvivl, har den i medfør af procesreglementets artikel 104, stk. 3, andet afsnit, underrettet den forelæggende ret om, at den agter at træffe afgørelse ved begrundet kendelse, og opfordret de interesserede parter, som er nævnt i artikel 23 i Domstolens statut, til at fremsætte deres eventuelle bemærkninger herom.

56 Confcooperative m.fl., Regione Friuli-Venezia Giulia (herefter »Regione«), den italienske og ungarske regering samt Kommissionen har besvaret Domstolens opfordring. Den ungarske regering og Kommissionen har i deres besvarelser udtalt, at de ikke har nogen indvendinger mod, at Domstolen træffer afgørelse ved begrundet kendelse. Confcooperative m.fl., Regione og den italienske regering har i det væsentlige gentaget de argumenter, som de allerede har fremført i deres skriftlige indlæg. Regione har anmodet om, at Domstolen berammer en dato for en mundtlig forhandling. De angivne forhold har dog ikke foranlediget Domstolen til at fravige den påtænkte procedure.

— Det første spørgsmål

57 Det fremgår af forelæggelsesafgørelserne, at det første spørgsmål beror på den opfattelse, som er gjort gældende af Confcooperative m.fl., Regione og den italienske regering, og hvorefter aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser må anses for ophørt ved tiltrædelsesakten hvad angår forbuddet for de pågældende italienske producenter mod at anvende udtrykket »Tocai« efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

58 Ifølge dette argument indeholder den senere traktat, som tiltrædelsesakten udgør, ikke noget forbud, i hvert fald ikke noget udtrykkeligt forbud. Ifølge Wienerkonventionens artikel 59 må spørgsmålet anses for udelukkende at være reguleret af tiltrædelsesakten, da denne er en senere traktat, hvis bestemmelser er uforenelige med den tidligere traktat. Tiltrædelsesakten indeholder imidlertid ikke et sådant forbud. De italienske og ungarske betegnelser må derfor begge kunne anvendes.

59 Denne opfattelse kan ikke tiltrædes.

60 Forbuddet mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter udløbet af overgangsperioden den 31. marts 2007 er ganske vist oprindeligt fastsat i aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser, men blev gentaget i forordning nr. 753/2002 inden tiltrædelsesaktens ikrafttræden.

61 Denne forordning med det heri indeholdte forbud udgør en integrerende del af de fællesskabsbestemmelser, som er gældende ifølge tiltrædelsesaktens artikel 2.

62 Forordningen er desuden udtrykkeligt nævnt i kapitel 5, afsnit A, punkt 3, i tiltrædelsesaktens bilag X.

63 I dette punkt 3 er det endvidere bestemt, at anvendelsen af betegnelsen »Rizlingszilváni« tillades som synonym for sorten »Müller Thurgau« indtil den 31. december 2008, som en undtagelse fra bilag II i forordning nr. 753/2002, for vine, der fremstilles i Ungarn og udelukkende markedsføres i Ungarn.

64 Denne undtagelse bekræfter, at tiltrædelsesakten ikke anfægter den påtænkte fortsættelse af ordningen i nævnte bilag II for anvendelse af betegnelserne »Tocai friulano« eller »Tocai italico«.

65 Som følge af Republikken Ungarns tiltrædelse af Den Europæiske Union må tiltrædelsesakten i kraft af, at den udgør en del af den gældende fællesskabsret, antages at have overtaget forbuddet i forordning nr. 753/2002 mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

66 Forordning nr. 1429/2004 og nr. 382/2007 har bekræftet, at dette forbud stadig gælder.

67 Den angivne retsstilling er klart opsummeret i femte betragtning til forordning nr. 382/2007, hvori det udtales:

»Navnet »Tokaj« betegner en »kvalitetsvin fra et bestemt dyrkningsområde«, der stammer fra et grænseområde mellem Ungarn og Slovakiet, men som også indgår i italienske og franske druesortsbetegnelser: »Tokai italico«, »Tocai friulano« og »Tokay pinot gris«. Den samtidige anvendelse af disse tre druesortsbetegnelser og den geografiske betegnelse er tilladt indtil den 31. marts 2007, jf. den bilaterale aftale [EF-Ungarn om vinbetegnelser], der siden den 1. maj 2004 har været en del af den gældende EF-lovgivning. De tre druesortsbetegnelser fjernes fra den 1. april 2007 fra

bilag II til forordning (EF) nr. 753/2002, og betegnelsen »Tocai friulano« erstattes med den nye betegnelse »Friulano«.«

68 Det første spørgsmål må derfor besvares med, at tiltrædelsesakten skal fortolkes således, at i overensstemmelse med tiltrædelsesaktens artikel 2 udgør bestemmelserne i forordning nr. 753/2002 en del af den fællesskabsret, som var gældende den 1. maj 2004, for så vidt som de medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« ved betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter udløbet af overgangsperioden den 31. marts 2007, og disse bestemmelser fandt fortsat anvendelse efter denne dato, da de blev overtaget ved forordning nr. 1429/2004.

— Det andet spørgsmål

69 Med det andet spørgsmål spørger den forelæggende ret Domstolen, om Kommissionen havde hjemmel i artikel 52 i forordning nr. 1493/1999 til at ophæve druesortsbetegnelsen »Tocai friulano«.

70 Efter den forelæggende rets opfattelse kan det betvivles, om Kommissionen havde kompetence til at træffe afgørelse om en sådan ophævelse, da tiltrædelsesakten ikke indeholder nogen bestemmelser om en ophævelse.

71 Herom bemærkes, som angivet ovenfor i præmis 66, at tiltrædelsesakten skal fortolkes således, at det som følge af dennes artikel 2 må antages, at bestemmelserne i forordning nr. 753/2002, der medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007, udgør en del af den fællesskabsret, som var gældende

den 1. maj 2004, og fortsat fandt anvendelse efter denne dato, da de blev gentaget i forordning nr. 1429/2004.

72 Tiltrædelsesakten indeholder derfor ikke grundlag for at betvivle Kommissionens kompetence til at vedtage bestemmelserne i forordning nr. 753/2002.

73 Tværtimod er Kommissionens kompetence i den foreliggende sag så meget mere ubestridelig som den, da den vedtog bestemmelserne i forordning nr. 753/2002 og nr. 1429/2004 vedrørende forbuddet mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007, begrænsede sig til at gentage en bestemmelse, som allerede var fastsat i en bilateral aftale, nemlig aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser, der efterfølgende blev overtaget i medfør af tiltrædelsesakten som en del af gældende fællesskabsret.

74 Dette bekræftes af ordlyden af artikel 19, stk. 2, litra b), i forordning nr. 753/2002, hvorefter navnene på de druesorter, som er nævnt i denne forordnings bilag II, hvori det pågældende forbud er indeholdt, »anvendes i overensstemmelse med de nationale bestemmelser og/eller fællesskabsbestemmelser, der var gældende på datoen for ikrafttrædelsen af denne forordning«.

75 Endvidere må det konstateres, at det fremgår af henvisningerne i forordning nr. 753/2002 og nr. 1429/2004, at disse forordninger ikke er vedtaget på grundlag af artikel 52 i forordning nr. 1493/1999, men på grundlag af denne forordnings artikel 53.

76 Ifølge sidstnævnte artikels stk. 1 vedtages gennemførelsesbestemmelserne til det kapitel, som denne artikel er indeholdt i, og som vedrører »Beskrivelse, betegnelse, præsentation og beskyttelse af visse produkter«, efter proceduren i artikel 75 i forordning nr. 1493/1999, dvs. den såkaldte forvaltningskomitéprocedure, og vedrører

navnlig de undtagelser, betingelser og tilladelser, der er omhandlet i forordningens bilag VII og VIII.

77 Ifølge artikel 53, stk. 2, litra e), i forordning nr. 1493/1999 vedtages bestemmelserne vedrørende betingelserne for anvendelse af de angivelser, der er omhandlet i forordningens bilag VII, afsnit B, punkt 1, i overensstemmelse med denne forvaltningskomitéprocedure.

78 Det er således særskilt angivet i bilag VII, afsnit B, punkt 1, litra b), i forordning nr. 1493/1999, at etiketteringen af de produkter, der er fremstillet i Fællesskabet, hvad angår bordvin med geografisk betegnelse og k.v.b.d., kan suppleres med visse angivelser på betingelser, der nærmere skal fastlægges, navnlig navnet på en eller flere druesorter.

79 På grundlag af det anførte må det andet spørgsmål besvares med, at artikel 53 i forordning nr. 1493/1999 udgør tilstrækkelig hjemmel for Kommissionen til at vedtage bestemmelserne i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 1429/2004 har overtaget, og som medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

— Det tredje spørgsmål

80 Hvad angår anbringendet om, at bestemmelserne i forordning nr. 753/2002 og nr. 1429/2004, som medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007, er i strid med artikel 34, stk. 2, andet afsnit, EF, spørger den forelæg-

gende ret Domstolen, om disse bestemmelser skal anses for diskriminerende, da de kun vedrører én betegnelse for en italiensk druesort, nemlig betegnelsen »Tocai friulano«, blandt de 122 betegnelser, som er opført i bilag II til forordning nr. 753/2002.

81 Herom kan det straks fastslås, at disse foranstaltninger, som også hidrører fra aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser, nemlig det heri indeholdte forbud mod at anvende navnet på en bestemt druesort efter en overgangsperiode på 13 år, der udløb den 31. marts 2007, også gælder for den franske druesortsbetegnelse »Tokay Pinot gris«.

82 Hvad angår betegnelser på druesorter, som minder om den ungarske geografiske betegnelse »Tokaji« eller »Tokaj«, må det således fastslås, at sammenlignelige situationer er behandlet helt på samme måde.

83 Hvad angår Fællesskabets relationer udadtil kan i øvrigt nævnes, at det heller ikke ifølge aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Amerikas Forenede Stater om handel med vin, som blev indgået på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 2006/232/EF af 20. december 2005 (EUT 2006 L 87, s. 1), er muligt at tilføje sådanne betegnelser på druesorter ved mærkningen af vine med oprindelse i De Forenede Stater, som indføres til Fællesskabet, endog uden at der er fastsat nogen overgangsperiode herfor.

84 De i hovedsagen omtvistede bestemmelser i forordning nr. 753/2002 og nr. 1429/2004 udspringer af en bilateral aftale. Som angivet af Kommissionen, er der fastsat tilsvarende foranstaltninger i en række bilaterale aftaler om handel med vin, der af Fællesskabet er indgået med tredjelande. Der er tale om foranstaltninger, som indføres gradvis til løsning af de problemer i forbindelse med betegnelse af vine, der opstår i handelen med disse produkter.

85 I deres skriftlige indlæg har Confcooperative m.fl., Regione og den italienske regering gjort gældende, at de i hovedsagen omtvistede bestemmelser i forordning nr. 753/2002 og nr. 1429/2004 giver den ungarske betegnelse »Tokaj« en uberettiget fortrinsstilling til skade for de italienske betegnelser »Tocai friulano« og »Tocai italico« og dermed medfører en forskelsbehandling af dem.

86 Herom skal bemærkes, som Domstolen har anført i i præmis 88-97 og 108 i dommen i sagen Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSA, at situationen for de pågældende betegnelser ikke er ens.

87 Det er således ubestridt, at de italienske betegnelser »Tocai friulano« og »Tocai italico« er navne på en druesort eller en vinstoksort, mens den ungarske betegnelse »Tokaj« er en geografisk betegnelse.

88 Denne omstændighed udgør i øvrigt en afgørende forskel på den foreliggende situation og den, som forelå i sag C-309/89, Codorniu mod Rådet, hvori Domstolen afsagde dom den 18. maj 1994 (Sml. I, s. 1853, præmis 28, 33 og 34), som den italienske regering har henvist til.

89 Det forhold, at man har givet den geografiske betegnelse en fortrinsstilling frem for navnet på en druesort, der har lighed hermed, er i øvrigt i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 19 i forordning nr. 753/2002 som helhed og systemet i denne bestemmelse.

90 Ifølge artikel 19, stk. 1, litra c), kan navnet på en druesort ikke indgå i etiketteringen af en vin, hvis den indeholder en geografisk betegnelse, der anvendes til at betegne en k.v.b.d.. Forbuddet mod at anvende et sådant navn udgør derfor hovedreglen.

91 Det fremgår af samme artikels stk. 2, litra b), at det kun er tilladt at anvende et sådant navn som undtagelse fra denne hovedregel (jf. udtrykket »uanset«), og kun i overensstemmelse med de nationale bestemmelser og/eller fællesskabsbestemmelser, der var gældende på datoen for ikrafttrædelsen af forordning nr. 753/2002.

92 På grundlag af det anførte må det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 34, stk. 2, andet afsnit, EF ikke er til hinder for bestemmelserne i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 429/2004 har overtaget, og som indebærer et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

— Det fjerde spørgsmål

93 Den forelæggende rets fjerde spørgsmål er, om artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 753/2002, hvorefter det er lovligt at anvende betegnelserne på de druesorter, der er nævnt i bilag II til forordningen, skal fortolkes således, at det er muligt og lovligt, at der findes enslydende navne på druesorter og geografiske angivelser for vine, som er produceret inden for Fællesskabet.

94 Herom bemærkes, at som anført ovenfor i denne kendelses præmis 87-89, fremgår det af artikel 19, stk. 1, litra c), i forordning nr. 753/2002, at navnet på en druesort som hovedregel ikke kan indgå i etiketteringen af en vin, hvis den indeholder en geografisk betegnelse, der anvendes til at betegne en k.v.b.d., og at anvendelse af et sådant navn kun er lovlig som undtagelse fra denne hovedregel i medfør af bestemmelsens stk. 2, litra b), og kun i overensstemmelse med de nationale bestemmelser og/eller fællesskabsbestemmelser, der var gældende på datoen for forordningens ikrafttrædelse.

95 Det fjerde spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 753/2002 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for de bestemmelser i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 1429/2004 har overtaget, og som medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

96 Da det femte spørgsmål kun er forelagt for det tilfælde, at det fjerde spørgsmål besvares bekræftende, er det unødvendigt at besvare det.

Det sjette og det syvende spørgsmål

— Det sjette spørgsmål

97 Med det sjette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 50 i forordning nr. 1493/1999 skal fortolkes således, at det ved anvendelsen af bestemmelserne i TRIPs-aftalens artikel 23 og 24, navnlig aftalens artikel 24, stk. 6, vedrørende enslydende betegnelser for vine, er udelukket at anvende foranstaltninger som dem, der er indeholdt i forordning nr. 753/2002, når disse med hensyn til enslydende betegnelser behandler de vinbetegnelser forskelligt, som i henseende til deres enslydende aspekt har de samme kendetegn.

98 Besvarelsen af dette spørgsmål kan klart udledes af Domstolens praksis.

99 Som Domstolen udtalte i præmis 88-97 og 108 i dommen i sagen Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSA, er de italienske betegnelser »Tocai friulano« og »Tocai italico« navne på en druesort eller en vinstoksort og udgør ikke geografiske angivelser i modsætning til ungarske betegnelser »Tokaj« eller »Tokaji«.

100 I præmis 115 i dommen i sagen Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSA fastslog Domstolen, at TRIPs-aftalens artikel 22-24 skal fortolkes således, at hvad angår et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede, hvor en geografisk betegnelse fra et tredjeland er enslydende med en betegnelse, som angiver navnet på en druesort, der anvendes til betegnelse og præsentation af visse fællesskabsvine, der er fremstillet på grundlag heraf, kræver disse bestemmelser ikke, at betegnelsen fortsat kan anvendes i fremtiden, selv om den både er blevet anvendt i fortiden af de pågældende producenter i god tro eller i mindst ti år før den 15. april 1994, og selv om den klart angiver landet, regionen eller området, som den beskyttede vin hidrører fra, således at forbrugerne ikke vildledes.

101 Hvad særligt angår TRIPs-aftalens artikel 24, stk. 6, fastslog Domstolen endvidere i præmis 113 i dommen i sagen Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSA, at denne bestemmelse bl.a. giver Fællesskabet mulighed for som medlem af WTO at anvende aftalens bestemmelser på et andet WTO-medlems geografiske betegnelser i henseende til vinprodukter, for hvilke den relevante betegnelse er identisk med det kutymemæssige navn på en druesort på et medlems område på datoen for WTO-overenskomstens ikrafttræden.

102 Heraf konkluderede Domstolen i samme doms præmis 114, at denne bestemmelse ligesom TRIPs-aftalens artikel 24, stk. 4, indeholder en mulighed og ikke en forpligtelse for Fællesskabet til at beskytte en druesort eller vinstoksort i Fællesskabet, bl.a. hvis den er enslydende med en geografisk betegnelse for en vin med oprindelse i et tredjeland.

103 Heraf følger, at det sjette spørgsmål må besvares med, at artikel 50 i forordning nr. 1493/1999 skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for, at der ved anvendelsen af bestemmelserne i TRIPs-aftalens artikel 23 og 24, navnlig aftalens artikel 24, stk. 6, vedtages foranstaltninger som dem, der er indeholdt i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 1429/2004 har overtaget, og som medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

104 Under hensyn til denne besvarelse bliver det unødvendigt at besvare det syvende spørgsmål vedrørende den direkte virkning af TRIPs-aftalens artikel 22-24, som kun er relevant for det tilfælde, at forordning nr. 753/2002 måtte være uforenelig med de nævnte bestemmelser i TRIPs-aftalen, i det omfang forordningen medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske k.v.b.d. efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007, da TRIPs-aftalens bestemmelser kræver, at hver af betegnelserne fortsat kan anvendes i fremtiden, selv om de er enslydende.

105 Det følger nemlig af svaret på det sjette spørgsmål og navnlig denne kendelses præmis 102, at der i hvert fald ikke er godtgjort at foreligge en sådan situation i tvisterne i hovedsagerne, som vedrører en bestemmelse, der blev indført ved aftalen EF-Ungarn om vinbetegnelser og overtaget ved forordning nr. 753/2002 til regulering af det tilfælde, hvor en ungarsk geografisk angivelse og en italiensk betegnelse, som angiver navnet på en druesort, der anvendes til betegnelse og præsentation af visse vine i Fællesskabet, er enslydende.

Sagsomkostningerne

106 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens

omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

1) **Akten vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union, skal fortolkes således, at i overensstemmelse med tiltrædelsesaktens artikel 2 udgør bestemmelserne i Kommissionens forordning (EF) nr. 753/2002 af 29. april 2002 om visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 for så vidt angår beskrivelse, betegnelse, præsentation og beskyttelse af visse vinprodukter en del af den fællesskabsret, som var gældende den 1. maj 2004, for så vidt som de medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« ved betegnelse og præsentation af visse italienske kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder efter udløbet af overgangsperioden den 31. marts 2007, og disse bestemmelser fandt fortsat anvendelse efter denne dato, da de blev overtaget ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1429/2004 af 9. august 2004 om ændring af forordning nr. 753/2002.**

2) **Artikel 53 i Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 af 17. maj 1999 om den fælles markedsordning for vin udgør tilstrækkelig hjemmel for Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber til at vedtage bestemmelserne i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 1429/2004 har overtaget, og som medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.**

3) Artikel 34, stk. 2, andet afsnit, EF er ikke til hinder for bestemmelserne i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 1429/2004 har overtaget, og som indebærer et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

4) Artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 753/2002 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for de bestemmelser i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 1429/2004 har overtaget, og som medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

5) Artikel 50 i forordning nr. 1493/1999 skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for, at der ved anvendelsen af bestemmelserne i artikel 23 og 24 i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder, som er indeholdt i bilag 1 C til overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen (WTO), som blev undertegnet i Marrakech den 15. april 1994 og godkendt ved Rådets afgørelse 94/800/EF af 22. december 1994 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguayrundens regi (1986-1994), for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence, navnlig aftalens artikel 24, stk. 6, vedtages foranstaltninger som dem, der er indeholdt i forordning nr. 753/2002, som forordning nr. 1429/2004 har overtaget, og som medfører et forbud mod at anvende udtrykket »Tocai« til betegnelse og præsentation af visse italienske kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder efter overgangsperiodens udløb den 31. marts 2007.

Underskrifter